

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta pedagogická
katedra pedagogiky
PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Hodnocení vedoucí/ho práce)

Práci předložil(a) student(ka): Johanka Bělohoubková

Studijní zaměření: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Název práce: PROBLEMATIKA SOCIÁLNĚ ZNEVÝHODNĚNÝCH DĚTÍ
V OBLASTI ŠKOLSTVÍ SE ZAMĚŘENÍM NA REGION PLZEŇ-
MĚSTO

Vedoucí práce: PhDr. J. Slowík, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE:

Cíl práce není formulovaný zcela jednoznačně: v závěru autorka uvádí jako svůj cíl „definovat a popsat problematiku sociálního znevýhodnění“, to ovšem není dostatečné vymezení cíle odpovídajícího tématu práce. Jako výzkumný cíl autorka deklaruje snahu zjistit, jakou roli má sociální znevýhodnění v komunikaci mezi školou a sociálně znevýhodněnými rodinami. Takové vymezení cíle je rozhodně vhodnější a srozumitelnější a můžeme jej považovat za přiměřeně naplněný v rámci možností práce (s omezením na uvedený region).

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ:

V teoretické části se autorka pokouší představit problematiku sociálního znevýhodnění dětí především ve vztahu k jejich edukaci. Rešerše tématu ukazuje dobrý přehled, není však zpracována úplně systematicky a vychází z některých již starších zdrojů. Autorka se přitom navzdory jisté reflexi toho rizika nedokázala zcela vyhnout ani opakování některých již překonaných myšlenkových stereotypů v tomto tématu. Používaná terminologie je místy nestandardní (např. není adekvátní v odborné práci označovat učitele jako „kantory“; dále ve třetí případové studii označuje autorka školu pro jedenáctiletého žáka jako „praktickou“ – reálně to praktická škola být nemůže a patrně uvažovaná „ZŠ praktická“ už dnes legislativně vůbec neexistuje apod.). Prezentovány jsou zde rovněž některá data a výzkumy (výzkumy sociálně vyloučených lokalit, statistiky související s asistencí ve školách...), které sice souvisejí se zpracovávaným tématem práce, nikoliv však bezprostředně a jejich význam zde není zcela jasně vysvětlen.

Metodologie smíšeného výzkumu je představena orientačně, s výzkumnými nástroji a postupy autorka nakládá poněkud „volněji“. V kazuistikách postrádám větší obsahové zaměření na školní vzdělávání jednotlivých dětí a na spolupráci mezi školou a rodinou – namísto toho je popisována více rodinná situace a prostředí; obsah vyhodnocení rozhovorů pak neodpovídá zcela tomu, co je uvedeno právě v kazuistikách (objevují se tam některé faktické rozpory). Rozhovory s rodiči byly pro výzkumný záměr výrazně přínosnější a oceňuji v nich např. i pozitivně orientované otázky, nikoliv pouze mapování problémových a konfliktních témat. Zejména v dotazníkovém šetření je ale pravděpodobně značně zkreslena validita výsledků vzhledem k tomu, že učitelé mají velmi divergentní pohled na význam pojmu „sociální znevýhodnění“ (a tedy si pod ním jednotliví respondenti představují velmi různorodé a rozdílné obsahy, které ne vždy

korespondují lze s aktuálně využívanými definicemi v odborném diskurzu) a není také vysvětleno, proč byli do dotazníkového výzkumu zahrnuti i učitelé působící ve školách mimo plzeňský region a jak to bylo ve vyhodnocování zohledněno (s ohledem na lokální zacílení práce). Jako velmi subjektivní položka v dotazníku pro učitele se zdá být jejich hodnocení schopností a kompetencí rodičů pro pomoc jejich dětem při vzdělávání.

Samozřejmě nelze než ocenit osobní zkušenosti autorky z praxe s touto cílovou skupinou (které ale žel někdy k prezentování poněkud kategorických a spekulativních závěrů, nedostatečně podložených odbornými zdroji) a její orientaci na multidisciplinární spolupráci v podpoře těchto dětí (opět to ukazuje na nutnost diskuze o možnostech a potřebě zajištění např. pozice sociálního pedagoga a sociálního pracovníka v českých školách). Zajímavý je také výčet velmi konkrétních doporučení pro pozitivní změny v praxi vzdělávání těchto žáků, takže práce má navzdory některým nedostatkům rozhodně jistý inspirativní přínos.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA:

Práce má požadovaný rozsah, přičemž výzkumná část je mírně obsáhlejší než část teoretická. Text je standardně a přehledně strukturovaný, vyskytují se v něm však místy některé méně zásadní jazykové nedostatky gramatického a stylistického charakteru. Poněkud nepatřičné je používání ich-formy, kterému bývá zvykem se v odborných textech spíše vyhýbat. Odkazování není zcela podle normy – u některých informací není jednoznačně uveden odkaz na čerpané informace; číslování obrázků a tabulek je poněkud nestandardní. Oceňuji ale nápadité využívání wordcloudů pro zpřehlednění kvalitativních dat. V přílohové části naopak postrádám šablony výzkumných nástrojů. Práce splňuje s uvedenými výhradami základní formální požadavky.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE:

Předložená diplomová zpracovává důležité a zajímavé téma – autorka prokázala schopnost orientovat se teoreticky ve sledované problematice a přijatelně zpracovala také smíšenou výzkumnou sondu. Využila přitom povětšinou převážně relevantní literaturu zdroje (oceňuji i práci s cizojazyčnou publikací). Výraznější rezervu sleduji ve výzkumném šetření a zpracování analýzy výsledků, nicméně díky praktickým zkušenostem autorka nakonec smysluplně data interpretuje a nabízí i relevantní praktická doporučení. Text práce byl zkontrolován z hlediska míry obsahové shody a nevykazuje žádné znaky plagiátorství. Celkově práce splňuje základní požadované parametry a doporučuji ji s uvedenými výhradami obhajobě.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:

- Upřesněte prosím, jak byli oslovení respondenti pro dotazníkové šetření a zda a jak bylo zohledněno při vyhodnocování dat právě i zařazení respondentů (pedagogů) mimo zvolený region.
- Představte prosím stručně a přehledně, jak je v odborném kontextu v současnosti u nás vymezován termín „sociální znevýhodnění“ (resp. „žáci se sociálním znevýhodněním“ – v edukačním kontextu, ve školské legislativě apod.).

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

Velmi dobře / Dobře
(podle průběhu obhajoby)

Datum: 24. 8. 2022

Podpis: